

Stockholm den 5 december 2018

R-2018/1704

Till Justitiedepartementet

Ju2018/04064/L4

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 5 september 2018 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot förslagen i betänkandet, med följande undantag.

Den föreslagna bestämmelsen i 10 kap. 23 a § OSL, medför så svåra tillämpnings- och gränsdragningsproblem för socialtjänsten att den kommer att urholka och omintetgöra skyddet för sekretesskyddad information. Advokatsamfundet avstyrker därför förslaget.

Synpunkter avseende föreslagna ändringar i 10 kap. 23 a § OSL

Socialtjänsten fyller en viktig funktion i samhället. Betänkandet behandlar de svårigheter som socialtjänsten ställs inför och vikten av den enskildes förtroende för socialtjänsten.

Det är avgörande för socialtjänstens verksamhet att de som vänder sig till socialtjänsten kan vara trygga med att de uppgifter som de lämnar eller som annars kommer fram i ett ärende inte används till men för dem. Socialtjänsten ska inte fungera eller kunna befaras fungera som en informationscentral för andra myndigheter i deras verksamheter.

Ett alltför stort uppgiftslämnande till polisen riskerar att få till följd att socialtjänsten uppfattas som polisens förlängda arm. Det är något som kan skada socialtjänstens verksamhet. Det är också till men för den som vänder sig till socialtjänsten eller behöver socialtjänstens hjälp.

Det saknas vetenskapligt stöd för att avgöra vilka riskfaktorer som kan leda till att en enskild individ begår terroristbrott eller brottslighet av liknande slag. Det finns inte heller standardiserade verktyg för att peka ut vilka dessa individer är eller kan vara. Att socialtjänsten då ska ägna sig åt att bedöma dessa frågor är inte godtagbart.

En sådan bedömning från socialtjänstens sida skulle medföra risk för att enskilda på felaktiga grunder skulle kunna pekats ut som blivande eller varande terrorister eller bidragande till sådan verksamhet.

Utlämnande av sådana uppgifter kan uppfattas som diskriminerande och i strid med grundläggande fri- och rättigheter.

Rekryteringslagen och finansieringslagen är förhållandevis ny lagstiftning med svåra bedömningar och gränsdragningar. Det krävs kvalificerade straffrättsliga kunskaper för att kunna förstå och tillämpa den.

För anställda inom socialtjänsten är det svårt att bedöma vad som skulle kunna vara brottsligt eller inte enligt nämnda lagar. Det ska heller inte ankomma på socialtjänsten att göra straffrättsliga bedömningar. Det finns också en risk, att socialtjänsten i syfte att kunna göra sin bedömning av om uppgifter som kommer dem tillhanda ska lämnas till polisen eller inte, eftersöker/efterfrågar mer information för att kunna göra sin bedömning. Socialtjänsten skulle i så fall även komma att ägna sig åt brottsutredande verksamhet. Det är inte en acceptabel ordning.

Den föreslagna lagstiftningen kräver således straffrättsliga bedömningar som förutsätter kvalificerade straffrättsliga kunskaper, vilket inte bör ankomma på socialtjänsten att göra.

Det riskerar i sin tur att medföra att socialtjänsten av ren okunskap, eller kanske slentrianmässigt eller för säkerhets skull, bryter sekretess vid otillräckliga misstankar.

I praktiken kan detta leda till att kravet för att bryta sekretessen sänks till en så låg nivå att det inte längre föreligger något skydd för känsliga personuppgifter, så snart det kan antas att det föreligger någon omständighet som går att hänföra till terrorism. Detta urholkar och omintetgör skydd för sekretesskyddad information.

Det ska också beaktas att det i praktiken kommer att åligga enskilda individer hos socialtjänsten att tolka omständigheterna i varje enskilt fall, vilket medför subjektiva tolkningar och osäkerhetsmoment. Det går inte att förutse hur socialtjänsten kommer att bedöma och tillämpa den föreslagna lagstiftningen. Detta är rättsosäkert.

Den föreslagna lagstiftningen ger alltså ett alltför brett utrymme för tolkningar av omständigheter i det enskilda fallet, till men för den enskilda.

Utöver ovanstående ska framhållas att behovet av den föreslagna lagstiftningen är litet eller obefintligt. Inget fall har presenterats där uppgifter kring en enskild skulle ha behövt lämnats till polisen. Detta ska ställas i relation till det intrång den föreslagna bestämmelsen innebär för den enskilda.

Den lagstiftning som redan finns är tillräcklig för de brottsbekämpande myndigheterna samtidigt som godtagbara rättssäkerhetskrav upprätthålls.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg